

ואלו מגלהין פרק שלישי מועד קטן

כו.

עין משפט
נר מצוה

ר"ג א מ"י פ"ו מהלכות
אבל הלכה י טו"ע
י"ד ס"י ש"ס ספ"ק נ"ג
ר"ד ב מ"י פ"א ש"ס הלכה
ב ספ"ק ע"ג ד"ב נ"ג
טו"ע"ע ש"ס י"ד ש"ס ספ"ק
פ"ה
ר"ב ג ד ה מ"י ש"ס פ"י
הלכה ב טו"ר י"ד י"ד
מ:
ר"ב ו ז ח מ"י ש"ס פ"ה
הלכה י"ח טו"ר י"ד י"ד
ש"ס:
ר"ב ט מ"י ש"ס פ"ו הלכה
ח טו"ר מהלכות
מלכות הלכה ד:
ר"ח י מ"י פ"ה מ"ה אכל
הלכה י"ח טו"ר י"ד
ש"ס:
ר"ב כ ל מ"י פ"ג
הלכה ו ספ"ק ע"ג
ש"ס טו"ע"ע ש"ס ש"ס ש"ס
ספ"ק ו:
ר"ב מ טו"ע"ע ש"ס:
ר"ב נ מ"י ש"ס הלכה ז
טו"ר ס"י מ"ה:
ר"ב ס מ"י ש"ס פ"ה
הלכה ג מ"י ש"ס:
ר"ב ע מ"י ש"ס ו פ"ו
מהלכות י"ט הלכה
כ טו"ע"ע י"ד ס"י מ"ה
ספ"ק א וטו"ע"ע א"ח ס"י
מקמ ספ"ק א:
ר"ב פ מ"י פ"ג מ"ה
אכל הלכה ה טו"ע"ע
ש"ס ס"י ש"ס:
ר"ב צ ק מ"י ש"ס פ"ג
הלכה ז טו"ר ס"י
ש"ס:
ר"ב ר מ"י ש"ס פ"ד הלכה
א טו"ע"ע ש"ס ס"י ש"ס
ספ"ק פ:
ר"ב טו"ע"ע ש"ס ס"י ש"ס

אם יבול למעט בעסקו ימעט. פירש בקונטרס כסודותיו ונראה
דכדבר האבד קאמר וכן פ"י לעיל (ד' כג.) גזי על כל הממס
כולן ראה ממעט צעסקו ראה אינו ממעט וגם הרב פירש לעיל דכדבר
האבד עושה צנעט צמוך צימו נראה לפירשו דהכא מיירי בצביו

ואינו ומשום דהולך דרך המירו לו
שיגלגל עמהם אם אינו יכול למעט
דשאר ממס אינו ממעט כלל אם
אינו רוצה ואי מיירי הכא בשאר
ממס צריך לומר להפך הולך דרך
ואינו נוהג אצילות כל כך ומתנחם
יותר אסור להרבות צעסקו יותר
מאותו שיש צביו ואינו מתנחם
וה"ר יוסף פירש דהכא ימעט צעסקו
לקנות זורכי סעודה ולפי שו"ך
דכך רגיל לקנות זורכי סעודה יותר
מצביו שיש לו קונים עזרו וגם
מואל צביו הרבה משום הכי נקט
הולך דרך ומה שפירש בקונטרס
דאיירי כשאמרו לו על מיתת קרובו
למינר דאיירי צמולך כסודותיו ממקום
למקום כדפי' בקונטרס ור"ל דשמה
שרי ליה לדידה למכור כסודותיו דכיון
דהולך ראותו כבר וטרה וכן ולא
פסע צהליכות שלל היה יודע לישב
צביו שיכול לשומרה או שמה
הקונטרס ר"ל משום דאמרינן לעיל
(ד' כג.) שבת ראשונה אינו יוצא
מפתח צימו וזה אינו קושיא דלע"פ
שאינו יוצא מפתח צימו צעיר הא
אמרינן (לעיל ד' טו.) יצא לדרך
(ס' חולך ונכנס לעיר) אלמא מותר
ללכת (נ"ו) ושמה דוקא דכדבר האבד
מותר ללכת לדרך: **מן המנחה**
ולמערה. פי' צמספות הרב דמספקא
ליה אי מנחה גדולה אי מנחה קטנה
דמקודם לכן אינו יושב עליה נראה
לי דמכאן סמכו שלא לישב ע"ג כסא
וספסל א"פ ש"ן ש"ן ראה גמורה
דשאני מטה הוה"ל וצ"ח כשייה ולא
מזינו כפייה צכסא וספסל:
ואין מו"ליכין לבית האבא. זאת
המשנה על כרחיך נקדמה
צדיפך ושמה כל זה מן הצרייתא
דלמעלה כמו שפירש צמספות צההיא
כלן כמו שפירש למעלה ושמה צכספר
הרב הימה כמורה מגוף הצרייתא
ולא הוצרך לפרשו או לו היה כמזב
צספרו כלל ואין מו"ליכין כו' וכן מוכיח
לענ"ה אי קאי האי צראשונה היו
מו"ליכין אמוגמר וצמסיס דלמך אין
מצרכין הא אטמי' מיימין אי
למתניתין קאי דתמי מצרכין אותה
צצרכה היא צראשונה מו"ליכין כו'
למתניתין קאי ועוד כיון שפירש
התקינו שיהו הכל מו"ליכין כו'
ומתניתין לאחר תקנה:

יגלגל עמהן. ואינו עושה כסורה צפני עזמו אלא עם כסורה: **אף**
על גב שאין לו. לאכל אחר השבת אלא יום אחד: **קרביטיו.** לרעותיו
שהוא כעין מרניפני"א: **ערסא דגדא.** מטה שמייחדים אותה למזל
טוב ואין משתמשין בה כלום אלא מייחדין אותה לשרות מזל טוב
עליה: **דללא.** עור: **סירוגו מסוכו.**
מכניס לרעות מן חורי עזי המטה:

על גבה. והעור כפול על העד:
נקיטיו. עניס יוצאין ממוקנין
למראשותיו ולמרגלותיו ונותנין עך
לרוך עליהן ונותן הסדינין עליהם
לשמור מהצוביסי: **אין מצרכין.**
על הריח צצית האכל: **המנחמן.**
קרבינו מציאין ענייסי של אולכינ:
מתני' אסוקטלא. תמחוי: **פוטרין**
אם הרביסי. צאומריס למנחמן
לכו לצמיסי: **אין מניחין מטה**
במועד צרחו. להספדיו: **ולא על**
נשים לעולם. שזופעות וציה: **גמ'**
כליכה

לא מותרו בלבד הוא כופה אלא כל מותר שיש לו בתוך ביתו הוא כופה
ואפילו יש לו עשר מותר בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה
אחין ומת אחד כולן כופין ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה
דרגש אין צריך לכפותה אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר ה' דרגש
מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו ו' מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא
אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך ו' דתנן ב' כל העם מסובים על הארץ והוא
מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידינא לא אותביניה והשתא מותבינן
ליה מתקף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתייה דעד
האידינא לא אותביניה ולא אשקיניה השתא אותביניה ואשקיניה אלא אי
קשיא הא קשיא ו' (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותה אלא זוקפו ואי ערסא
דגדא אמאי אינו צריך לכפותה הא ו' (תנן) ה' הכופה מותר לא מותר בלבד
הוא כופה אלא כל מותר שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה
אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך
לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר
קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית
ליה ו' כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמויה
דהוה שכיח בשוקא הגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא ו' איתמר נמי אמר ר'
ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אהא
אמר רבי יהושע בן לוי ו' הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ו' (איתמר נמי) אמר
רבי יעקב בר אהא אמר רבי אסי מטה שנקליטייה ויצאין זוקפה ודיו ו' תנו
רבנן ישן על גבי כסא על גבי ו' אודיני גדולה ו' על גבי קרקע לא יצא ידי
חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה תנו רבנן ב' מכבדין ומרביצין
בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתונות בבית האבל ו' ואין
מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל אינו והא תני בר קפרא אין
מצרכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא
מצרכין הא אטווי מיימין לא קשיא הא בבית האבל ו' הא בבית המנחמן:
מתני' אין מו"ליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסוקטלא ולא בקנון
אלא בסלים ו ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה
ומנחמין ופוטרין את הרבים ו' אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל
את ההספד ו' ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: **גמ'** תנו רבנן בראשונה
היו מו"ליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי
נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים ו' התקינו שיהו הכל מביאין
בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן ב' בראשונה
היו משקין בבית האבל עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה והיו
עניים מתביישים התקינו שיהו הכל משקין בזכויות צבועה מפני כבודן של
עניים ו' בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני כבודן והיו עניים
מתביישים התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים ו' בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים
בכליכה

רבינו חננאל

אם יכול למעט בעסקו,
לומר שלא יקנה ולא
ימכור [ומעט], ואם לאו
יגלגל עמהן, לומר יקנה
צרכי הדרך ודברים שיש
בהן חיי נפש, ת"ר מאימתי
כופין המטות, משיצאין
המת מן הבית, דברי
ה"ר אליעזר ר' יהושע
אומר, משיחם הגדול,
וקיימא לן כ"י יהושע,
דאין אבילות נוהגת אלא
משיקבר המת ויסחם
הטה הפכה מטתו
לא מטתו בלבד הוא כופה
אפילו כל מטות שיש בבית,
ואפילו על שיש מטות
בבשר מקומות, כופה
אין כולן, ואפילו חמשה
אחין, ומת אחד מהן,
כלן כופין, ואם היתה
מיוחדת לכלים, ואינה
עשויה לישן, אין צריך
לכפותה, דרגש, אין צריך
לכפותה אלא זוקפו ודיו.
ואמר עולא האי דרגש
מיסא דגדא הוא, פירוש
הטה העשויה לכבוד מזל
הבית, ואין אדם ישן עליה.
ונחוו דבריו, ואסיקנא
דרגש הוא ערסא דצלא,
פירוש מטה של עור, כי
פירוש צלא עור, והוא
עור נטוי וקשרו בחבליים
על המלכות ומסורגות
מלכות המטה בחבליים
הללו והעור בתוכם, וכיון
שמעדין אותה ישנן
על גבי העור, ואמר רבן

שמעון בן גמליאל דרגש מתיר קרביטין והוא נופל. איתמר נמי אמר ר' ירמיה, דרגש סירוגו מתוכו. מטה
שנקליטייה ויצאין, זוקפה ודיו. לומר, אינו צריך לכפותה. ת"ר מאימתי זוקפין את המטות ביערב שבת, מן
המנחה ולמעלה. ואעפ"כ אסור לו לישן עליה עד שתחשך. ולמוציא שבת, אע"פ שלא נשאר לו משבת ימי
אבילות אלא יום אחד בלבד, הוור וכופה מטותיו. ת"ר ישן על גבי מטה על גבי אודיני ועל גבי ספסל
על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו, ואמר ר' יוחנן מפני שלא קיים כפיית המטה. ת"ר מכבדין ומרביצין
ומדיחין את הקערות כוסות וקיתונות וצלוחיות בבית האבל, ואין מביאין מגומר בבית האבל. ואוקימנא, הא
דתי בר קפרא, אין מצרכין על המגמר ועל הבשמים של בית האבל, בני דמיימי בבית המנחמן. מתני'
מו"ליכין בבית האבל, עשירים בקלתות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים כו'. וכך היו משקין בבית
האבל את הרבים ברכה במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו
מגלין את מתן עשירים, והיו מכסין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין עשירים
בדרגש ועניים
בכליכה

(א) שמחות פ"ה"א (ב) שמחות
ד: סנהדרין מו: שבת קנ"ב:
(ג) ר"ש"א (ד) סנהדרין כ:
ע"ש, ט: נדרים טו. ע"ש
סנהדרין ש"ס, א (ו) [צ"ל תיאל],
דמילא, א (ז) [צ"ל תיאל],
(ח) ג"ז ש"ס תענית ז: מדרש
(ט, ט) [נדרים טו: סנהדרין
כ. ע"ש, א] (י) [נדרים טו:
סנהדרין כ: ע"ש, א] (יא) ר"ש"א
מ"ו ונרסא דאמר, א לעיל כ"א.
ע"ש, ט (ט) [ע"ש טו: צ"ב
קמ"ו. ר"ה אודינין,
(ט) [תוספתא מ"ה פ"ט],
(ס) [צ"ל ועל נכנס לעיר
חולך].

הגהות הגר"א

[א] גמ' ערסא דללא אמר
ר"י כ"ל' ועל איתמר נמי
ליתא צבניה' ומה גמ' גרסא
צנדרים: [ב] שם גמ' גרסא:
ע"ז מ"ו כ"י כ"ל':

לעזי רש"י

טריפני"א [טריפני"א].
אילי: מן שהותא (למי
שנשאו אחרו).

מוסף רש"י

משיחם הגדול. וכו
סכיו של אלו המ
(כחובות ד:). ערסא
דגדא. וטבאן וירי ערין
מטה ושמן צבית ולא היו
משתמשין בהן כלל אלא
למזל היות מנחם משום
ימות. גלג, מזל דומה לו
(שבת סו:) גד גדי וטוק
לא [הדרין כ:].
האידינא לא אותביניה.
עד הנה לא ישב על אותה
מטה, שחרי מנחם היא לני
צביו, והשתא, דללא הוא
צעין לאותבינה עלה, מהיכא
מיוקן לו (ש"ס). והשתא
אובליניה ואשקיניה.
מזל חמריס (ש"ס) הי' א"צ
דלולא שמה לא ימידי עליה
השקא ימידי (נדרים נ:).
אלא אי קשיא. אדעלה,
הא קשיא עליה דתניא
צנעלמא דרגש אין צריך
האכל לכפותה (סנהדרין כ:).
מנחם הכרעיס למעלה
(נדרים ש"ס). אלא זוקפו.
צמעדינו על שני כרעיו ודיו
(ש"ס). ואי ערסא דגדא.
דמטה חסובה היא כל כך,
אמאי אינו צריך לכפותה
(ש"ס). הא תניא הכופה
מותר כו'. וזו נמי הוה
ומטה חסובה היא צריך
לכפותה, אלא ש"מ דרגש
לאו ערסא דגדא הוא (ש"ס).
המיוחדת לכלים. יתן
עליה כלים, והואיל אין
טענה עליה אין צריך
לכפותה (ש"ס). מתיר
קרביטיו. בימי אכלו.
קרביטיו, ללולא (סנהדרין
ש"ס). מאי קרביטין אית
ליה. האל כסא מטה (ש"ס) הוי
עשין אותה מטה (ש"ס) הוי
קיס לכו דללא הוה עשין
קרביטיו, שפיה עשיה עשיה
להפקת אלא עומדת
מנחם לעולם (נדרים ש"ס).
בשוקא דגילדאי. לרענן
(סנהדרין ש"ס). ערסא דצלא.
ובמתימין אותה הוא טפל וכן
גבוהין מסורגות למעלה, וקאמר
מ"ק זוקפו על דופן הכרעיס
ואחוסומי למעלה, וא"ל רבן
שמעון ממיר קרביטין והוא נופל
הרעועה על גבי חלוטות המטה
(ש"ס). מטה סירוגה על גבה.
התלסיס מרביצין על חלוטות
המטה מיכן ומיכן וזוהי והוא
קיוו (ש"ס). הלכה כ"י שמעון
בן גמליאל. ללמך ממיר קרביטין
(נדרים ש"ס). אודיני. מכמסא
גדולה (לעיל כ"א).

אין אומרים ברכת אבלים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו
מגלין את מתן עשירים, והיו מכסין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין עשירים
בדרגש ועניים
בכליכה